

Handlingsplan

Forebygging av mobbing i Grefsenlyst FUS Barnehage

2021-2023

Innhold

1.0 Innledning	
2.0 Hva er Mobbing.....	
3.0 Mobbing i barnehagen.	
4.0 Hvordan avdekke mobbing i barnehagen?	
5.0 Forebyggende arbeid i barnehagen.....	
5.1 Kartleggingsverktøy	
5.2 Tiltaksplan mot mobbing i barnehagen.....	
5.3 Referat fra møte vedrørende mobbing i barnehagen	
5.4 Sjekkliste 1 – Barnehagens oppvekstmiljø – sensitive voksne.....	
5.5 Sjekkliste 2 – Barnehagens oppvekstmiljø- miljøet i barnehagen.....	
6.0 Litteraturliste.....	

1.0 Innledning

Den 1. januar 2021 fikk barnehagene et nytt regelverk for barnehagemiljøet. Den nye mobbeloven skal sørge for at alle barn får en trygg barnehagehverdag.

Hva er det som er nytt i denne planen?

- ❖ Barnehagen har et ansvar for å følge med på at alle barna har det bra.
- ❖ Alle ansatte har plikt til å gripe inn hvis et barn ikke har det bra
- ❖ Barnehagen må undersøke og sette inn tiltak om et barn ikke har det bra
- ❖ Alle som jobber i barnehagen skal melde fra til styrer/daglig leder hvis de får en mistanke om at barn ikke har det trygt og godt.
- ❖ Barnehagen må lage en skriftlig plan hvis ikke barn har det bra i barnehagen.
- ❖ Barnehageeier har ansvaret for at barnehagene følger reglene, og må legge til rette for at barnehagen oppfyller kravene i loven.

Grefsenlyst FUS barnehage sin plan bygger på innholdet i relevant forskning og litteratur, mobbeloven, rammeplan for barnehager og grunnprinsippene i FNs barnekonvensjon.

Rammeplan for barnehage 2017 sier: *"Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse."* (s.7)

Rammeplan for barnehage 2017 sier: *«Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring.»* (s.19)

Barnekonvensjonen – barnas egne menneskerettigheter:

«Barn er en sårbar gruppe med spesielle behov for beskyttelse. Dette handler ikke bare om å få husly, trygghet og omsorg, men om å bli behandlet som individer med egne rettigheter. Rettighetene den beskriver gjelder absolutt alle barn, uavhengig av nasjonalitet, kjønn, sosial status, religion og kultur. Hovedprinsippet er at barnets beste skal komme først, i alle situasjoner, overalt»

Barnekonvensjonen er «barnas grunnlov» nedfelt i grunnloven § 104.

Barnekonvensjonen består av 4 grunnprinsipper:

- ❖ Barns rett til vern mot diskriminering (art. 2) o Gjelder alle barn, uten unntak
- ❖ Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn (art. 3)
- ❖ Retten til et liv og plikten til å sikre utvikling (art. 6)
- ❖ Barns rett til å bli hørt (art. 12)

2.0 Hva er mobbing?

Undersøkelsen "Den norske barnehagekvaliteten" av Midtsand, Monstad og Søbstad fra 2004, viser til følgende kriterier for å avgjøre om atferd kan betegnes som mobbing:

Den som blir mobbet og trakassert opplever negative handlinger av andre.

De negative handlingene kan komme fra både enkeltpersoner og/eller fra en gruppe.

Den som blir mobbet og trakassert opplever seg underlegen og har vanskelig for å forsvare seg, det er en ubalanse i forholdet mellom barna.

Handlingene gjentas over en viss tid og er systematiske.

I forskningsrapporten *Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen* (2015) vektlegges barnets opplevelse av krenkelse knyttet til ekskludering fra fellesskapet, og de voksnes rolle i forhold til å tilrettelegge for inkludering av alle barn. Begrepene "gjentatt" og "over tid" er utelatt i den nye definisjonen, fordi forskerne mener det er problematisk i forhold til små barn at handlinger som defineres som mobbing må gjentas eller vare over tid. Forskerne i prosjektarbeidet mener at mobbing handler om å krenke små barns opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet.

Barnehagen skal sørge for at barna har det trygt og godt

"Vi mener at det å behandle barn med respekt betyr å ta deres subjektive opplevelsesverden på alvor ved å lytte, forstå, bekrefte og videreformidle den kunnskapen barn formidler fra sitt ståsted." (Lund, m.fl.2015).

Alle som jobber i barnehagen må følge med på at barna har det bra. Hvis en voksen vet om, eller tror at et barn blir mobbet, plaget, eller på andre måter ikke har det bra, skal hun eller han de alltid:

- ❖ Gripe inn og stoppe krenkelsen med en gang.
- ❖ Si ifra til styrer i barnehagen.
- ❖ Undersøke hva som har skjedd.
- ❖ Sette inn tiltak, og lage en plan for å sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø.

Hva er Indirekte og direkte mobbing?

Direkte mobbing er den som skjer under direkte mellom-menneskelig kontakt og omfatter atferd som det å slå, true, bruke negative kallenavn eller fornærme.

Indirekte mobbing omfatter atferd som ikke behøver skje direkte mellom den eller de som mobber og den som mobbes. Eksempler er det å spre rykter og sladder og drive sosial manipulasjon for å bidra til at andre marginaliseres og ekskluderes (van der Wal, de Wit, & Hirasing, 2003; Arsenault et al., 2010; Boyes et al., 2014).

3.0 Mobbing i barnehagen

Negative handlinger som faller inn under mobbebegrepet, har en sterk stressende og negativ atferd på barn i tidlig alder. Vi vet at små barns sosiale, emosjonelle og kognitive utvikling står i sammenheng med relasjonelle erfaringer (Stern, 2006).

Negative erfaringer skaper utrygge barn som må finne sin måte å mestre hverdagen på. Noen barn utagerer, mens andre barn trekker seg tilbake fra det sosiale samspillet. Ved dette ser vi at det å arbeide mot mobbing i barnehagen kan være med på å forebygge atferdsvansker. Det er også en klar sammenheng mellom atferdsvansker og psykisk helse hos barn og unge. Tidlig innsats er viktig for å motvirke utviklingen av problematferd som diskriminering og mobbing. I barnehagen kan dette gjøre seg gjeldende i at barn blir ekskludert ut av leken, ikke blir akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykt, truet, herset med, hånt, krenket, latterliggjort og manipulert.

Mobbing forutsetter et ujevnt maktforhold hvor enkelte barn systematisk plages og fornedres av andre. Det er viktig å skille mellom konflikter og enkelte tilfeller av for eksempel slåssing og utestenging. Dette kan være eksempler på et likeverdig styrkeforhold der to fysisk eller psykisk like sterke personer er involvert i en konflikt.

Hvordan kan mobbing se ut?

Man kan skille mellom direkte og indirekte mobbing.

1. Dytting, slag, kloring, biting
2. Erting, latterliggjøring og ydmyke
3. Aggresjon mot ting som tilhører offeret
4. Handlinger som ødelegger for offeret uten at noe blir fysisk ødelagt
5. Barn som stadig blir utsatt for skremsel og blir forfulgt, samtidig som det har vanskelig med å forsvare seg.
Indirekte mobbing.
6. Sosialt ekskludert og utestengt fra gruppa
7. Plaging uten synlige og åpne angrep
8. Handlinger karakterisert av tvang

Det er ingen sikre og klare tegn på at mobbing foregår. Plutselige og store forandringer i et barns atferd er imidlertid et viktig tegn:

1. Vil ikke gå i barnehagen
2. Nekter å fortelle hva som er galt
3. Blir lett oppfarende, sint eller aggressiv
4. Plager yngre barn eller søsken
5. Mister selvtillit
6. Gråter seg i søvn eller har mareritt

4.0 Hvordan avdekke mobbing i barnehagen?

De ansatte i Grefsenlyst FUS skal ha fokus på å avdekke mobbing gjennom:

- ❖ Observasjoner i fritt samspill og tilrettelagt situasjoner gjennom dagen.
- ❖ Gjennom daglig dialogen med barna.
- ❖ Tilbakemeldinger fra foreldre – tett dialog
- ❖ Sammenfatte observasjoner fra alle ansatte på avdelingen for å se helhet
- ❖ Bruke team møter til refleksjon på tiltak og videre arbeid

5.0 Forebyggende arbeid i barnehagen

Den tydelige og omsorgsfulle voksne er modell for barns møte med andre barn. Når vi ser at barn ikke mestrer ulike lekekoder og samspill med andre, trenger de hjelp av voksne. Noen barn strever mer enn andre. Denne relasjonen mellom barn og voksne er sentralt i arbeid mot mobbing i barnehagen. Arbeidet mot mobbing handler først og fremst om den tydelige voksne med et varmt hjerte og et klart hode. I hjertet ligger anerkjennelsen, holdningene og forståelsen for barn. I hodet ligger kunnskaper med direkte linje til hjertet som skal føre til konkrete handlinger som forebygger og stopper mobbing.

Skape et positivt klima

Et positivt klima kjenner du igjen ved at det er trygge relasjoner mellom voksen og barn på avdelingen. Du kan se at de voksne er fysisk nær barna, at de toner seg inn på barnas følelser, det er turtaking i samspill og du ser også at det er generelt positiv kontakt mellom barna. Barna deler med hverandre, trøster hverandre, det er smil og latter, entusiasme og hengivenhet. Både voksne og barn behandler hverandre med respekt. De voksne bruker barnas navn, har blikkontakt og bruker et respektfullt språk, rolig stemme og er bevisst på eget kroppsspråk. Å ha en fast rytme i hverdagen med faste tider for måltider, hvile og ulike aktiviteter som både de voksne og barna kjenner til er også med på å bidra til et positivt klima.

Selvstendighet

Det er essensielt å støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i ulike konfliktsituasjoner. Dette gjør vi ved å jobbe aktivt med mangfold og gjensidig respekt. Barn skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Ved å trene på selvstendighet gjennom konfliktsituasjoner sørge vi for at alle barn får et variert og positive erfaring med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som et redskap for tenking og som uttrykk for egne følelser og tanker. Barna skal få støtte til å møte motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andre grenser.

Det er også viktig for oss å kunne dele barnegruppene i mindre grupper å fokusere på å jobbe med relasjoner. Alle barn skal få opplevelsen av glede og trivsel sammen med andre barn i hverdagsaktiviteter, læring og lek i barnehagen. Det er også viktig at barna er aktivt medvirkende i å lage felles regler for avdelingen der alle skal bli sett, hørt og lyttet til. Få mulighet til å velge og ha innflytelse på egen hverdag.

Voksenrollen

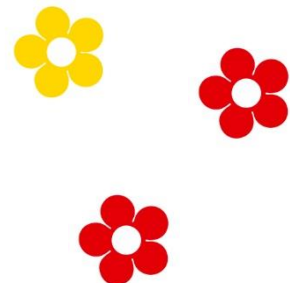
Hvordan de ansatte i barnehagen utfører både preventivt arbeid mot mobbing og arbeidet når en mobbesituasjon oppdages er viktig. Godt arbeid med dette krever voksne som er sin rolle og ansvar bevisst. Det er viktig at barnehagen har voksne som legger til rette for en god start og gode overganger for det enkelte barn. Gjennom gode strategier for tilvenning, forutsigbar dagsrytme og gode rutiner for overgang mellom aktiviteter. Dette for å skape et miljø som er godt og trygt miljø for hvert enkelt barn. Det krever at de ansatte har et syn på barn som subjekter og ikke objekter. De voksne skal se og anerkjenne hvert enkelt barns individualitet og behov, og være til stede for barna både fysisk og mentalt når de trenger det.

De voksne skal være gode rollemodeller for barna og sette standarden for hvordan vi behandler hverandre i barnehagen. Dette handler blant annet om å kunne navn på alle barn, ikke bare på egen avdeling, og hilse når en møter på hverandre. Det handler også om hvordan vi snakker til både voksne og barn, og at det alltid er med en undertone av vennlighet og respekt. Det er også viktig at de voksne har tydelige felles verdier og holdninger som står i henhold til rammeplanen og at disse praktiseres.

Voksne skal også være klar over faren for at mobbing kan oppstå og jobbe preventivt for å unngå dette gjennom å systematisk observere barnegruppa og enkeltbarn og være en tilrettelegger for etablering av gode relasjoner og vennskap i hverdagen. Det er også viktig at ansatte har en forståelse av og utnytter lek som en arena for utvikling av sosiale ferdigheter, dette er grunnleggende for å kunne utvikle et godt og trygt miljø.

Når mobbing avdekkes skal det iverksettes tiltaksplan:

- Dersom mobbing er oppdaget skal pedagogisk leder/styrer informeres
- Samtaler med barna
- Foreldrene til de involverte barna informeres og hvis nødvendig, innkalles til samtale. Møte med foreldre hver for seg, og/eller sammen (kommer an på saken), bli enige om tiltak som skal gjøres for å stoppe mobbingen
- De ansatte informeres og blir oppfordret til å observere de involverte barna, utarbeide felles strategi blant de ansatte ved gjentakelser av uønskede handlinger
- Vurdere å snakke med hele barnegruppen
- Opprette et sosialt nettverk rundt de berørte barna
- Vurdere å ta saken opp i barnehagens HMS team
- Evaluering etter 1-2 uker. Eventuelt videre tiltak
- Oppfølgingssamtaler med de involverte barna
- Oppfølgingssamtale med foreldrene
- Evaluering videre en gang pr. måned inntil saken er løst

5.1 Kartleggings verktøy -

Brukes av personalet for å kartlegge avdelingens klima og kultur.

De voksne i barnehagen – hvilken kultur har vi? Nulltoleranse for mobbing!

1. Informere om / drøfte enkeltepisoder på møtepunkter i barnehagen.

Hvordan :

2. Sikre at alle ansatte til enhver tid vet hva som er den voksnes ansvar i forhold til holdning og handling når det skjer krenkelser.

Hvordan:

3. Etablere en kultur der det forventes at ansatte sier fra når barn krenker barn, og der voksne er med på å opprettholde mobbing, ved å ignorere og / eller favorisere barn.

Hvordan:

4. Etablere en kultur der konflikter og konfliktløsning sees som en naturlig og viktig del av barnehagens liv, der voksne har et bevisst forhold til hvordan og når det er nødvendig med støtte fra voksne.

Hvordan:

5. Drøfte / kartlegge med særskilt fokus på hvilke barn som blir sett av voksne og hvilke som ikke blir det.

Hvordan , hvor ofte og når?

6. Etablere en kultur for refleksjon og åpenhet omkring voksenrollen, om lekens og humorens betydning i barnehagen som forebygging mot mobbing.

Hvordan synes det i Grefsenlyst FUS barnehage at vi har en kultur for refleksjon?

7. Nærmeste leder veileder voksne som er / var involvert.

8. Evaluere praksis slik at de voksne alltid er underveis mot en mobbefri barnehage Når og hvordan evaluerer vi?

5.2 Tiltaksplanen

Det skal skrives innkalling og referat fra alle møter som gjennomføres.

Tiltak	Ansvar	Gjennomført Sig og dato
1) Den som observerer mobbing informerer ped.leder straks. Tas opp på nærmeste	Den som observerer/oppdager mobbing	
avdelings- pedagogiskledermøte. Beskriv så konkret som mulig hva som har skjedd. Hva har barna/barnet gjort? Hvordan har de voksne forholdt seg? Bli enig om tiltak videre	Alle	
2) Snakk med de barna det gjelder, om det som har skjedd. Her må det tas stilling til om barna skal snakkes med hver for seg. Be barna komme med forslag til hva vi kan gjøre videre. Sammenfatt barnas forslag med de som personalet har kommet frem til	Ped.leder Ev. ansatt som står barna nærmest	
3) Samtale med foreldre til begge parter	Ped.leder	
4) Informasjon til hele personalet (ved behov)	Ped.leder	
5) Opprette et sosialt nettverk rundt barnet/barna det gjelder	Ansatte på avdelingen	
6) Evaluering av hvordan det går etter 1-2 uker på avdelingsmøte. Ev. videre tiltak	Ped.leder /øvrig personale	
7) Oppfølgingssamtaler med barna etter 1-2 uker Hvordan går det?	Ped.leder Ev. ansatt som står barna nærmest	
8) Oppfølgingssamtale med foreldre etter 2 uker	Ped.leder	
9) Evaluering. Minimum 1 gang pr mnd/oftere ved behov til saken er løst.	Ped.leder	

Dersom vi iverksetter tiltaksplan

Foreldre/foresatte til involverte barn

Vi gjennomfører separate samtaler med foresatte til involverte barn hvor personalet kan ha disse punktene som ledetråd:

1. Forklare grunnen til møtet
2. Etterspørre hva foreldrene vet om den aktuelle hendelsen
3. Beskrive det som hendte ut i fra den/de voksnes tolkning av hendelsen og barnas opplevelse av episoden (det krever at den voksne har samarbeidet med de involverte barna og fått de ulike perspektivene).
4. Markerer at barnehagen og foresatte har et felles ansvar overfor de involverte barna.
5. Avklar hva som skal gjøres videre og hvem som skal gjøre hva.
6. Skrive referat og tiltaksplan.
7. Avtale eventuelt nytt møte.
8. Ta kontakt med fagsenter, helsestasjon eller annen ekspertise ved behov for ekstra hjelp og hjelp/støtte.

5.3 Referat fra møte vedrørende mobbing i barnehagen.

Det skal alltid skrives referat. Dette referatet skal ligge i barnets mappe, og i barnehagens HMS system Simplyr.

Møtedato: _____

År _____ Tilstede på

møte:

Hva gjelder saken, beskrivelse av situasjonen. Legg gjerne ved sakens utdypede beskrivelse på eget vedlegg	Tiltak	Ansvar

--	--	--

Dato for neste oppfølgingsmøte: _____

Sted /dato: _____

Underskrift ansatt

Underskrift ansatt

Underskrift foresatt

underskrift foresatt

5.4 Sjekkliste 1 – Barnehagens oppvekstmiljø – Voksen barn relasjon

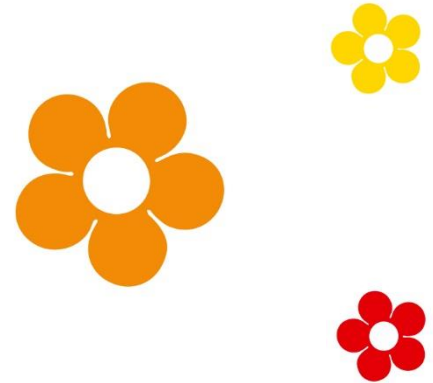
Spørsmål:	Ja alltid	Ja oftest	Nei sjelden	Nei alltid
<p>Er de voksne i vår barnehage anerkjennende og støttende i forhold til barns initiativ?</p> <p>Blir alle barna lagt merke til i like stor grad, uavhengig av type personlighet (innadvendt/utadvendt)</p> <p>Får noen barn stadig positiv oppmerksomhet fra oss voksne - mer enn andre barn?</p> <p>Får noen barn stadig negativ oppmerksomhet fra oss voksne - mer enn andre barn?</p>				
<p>Kan en se at det har blitt et "mønster" i at vi voksne har lettere for å tro på noen barns forklaringer på konflikter enn andre barn i gruppa?</p> <p>Er det noen barn i gruppa som vi voksne tar mer kontakt med - og finner på flere aktiviteter med enn andre barn?</p> <p>Er det noen barn i gruppa som vi voksne tar lite kontakt med - og sjelden tar initiativ til aktiviteter med? (Navn - følg opp)</p> <p>Klarer vi å involvere alle barna i fellesskapet - f.eks. praten rundt matbordet, i samling, på tur?</p> <p>Har vi voksne større tålmodighet med enkelte barn i gruppa enn andre, når det gjelder å følge dem opp/hjelpe dem?</p> <p>Blir noen barn raskere avbrutt/avvist av oss voksne enn andre når de tar kontakt med oss?</p> <p>Er alle voksne bevisst på at barn ikke alltid klarer å skille spøk/ironi? (Bevisst forhold til å bruke ironi rundt barn)</p>				
<p>Sjekkliste 2 miljøet i barnehage, positivt eller negativt klima</p> <p>Er miljøet i vår barnehage preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse, varme og respekt?</p> <p>Er samspillet barna imellom preget av likeverdighet og veksling av hvem som bestemmer og hvem som til enhver tid får være med?</p> <p>Er det en trygg og avslappet tone preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede?</p>				

Sjekkliste 1 og 2 om barnehagens oppvekstmiljø, skal jevnlig være et diskusjonsgrunnlag i personalgruppen, på avdelingsmøter, personalmøter, m.m.

Barnebøker

- 1) Tor Åge Bringsværd: Karsten og Petra liker å danse
- 2) Tor Åge Bringsværd: Ruffen – sjøormen som ikke kunne svømme
- 3) Tone Lie Bøttinger: Min storebror apen
- 4) Paul Leer Salvesen: Fy Fabian
- 5) Ann de Bode: Det er alltid meg de skal ta
- 6) Lena Klefeldt: Otto og Joppa
- 7) Mats Wanblad: Lilleving
- 8) Ulf Nilsson: den lille gutten og løven
- 9) Per Christian Jersild: Hymir
- 10) Kari Saanum: Herr Alkabars nese
- 11) Gunn-Britt Sundstrøm: Gutten i supermanddrakten
- 12) Else Færden: Den stygge drageungen
- 13) Birgitta Stenberg: Billy og sinte Lotta
- 14) Birgitta Stenberg: Bjørn drar på landet

- 15) Gunder Andersson: Martins sommer
- 16) Trond Brønne: Petter og månen
- 17) Eva Eriksson: Stures nye jacka
- 18) Gunilla Bergstrøm: Hvem kan redde Albert Åberg
- 19) Gunilla Bergstrøm: Albert og udyret
- 20) Ursula Kirchberg: Selim og Susanne
- 21) Egon Mathiesen: Katten med de blå øynene
- 22) Mette Cecilie Newth: Lille Skrekk
- 23) Kaia Brønne: Fremmed/Venner/Uvenner/Savnet
- 24) Johanna Thydell: Det er en gris i barnehagen

Faglitteratur

- 1) Mai Britt Helgesen: Mobbing i barnehagen – et sosialt fenomen
- 2) Ingrid Lund: De er jo bare barn. Om barnehagebarn og mobbing

Grefsenlyst FUS Barnehage

- 3) Kari Lamer: Sosial kompetanse
- 4) Reidar Pettersen: Mobbing i barnehagen
- 5) Jesper Juul: Det kompetente barnet
- 6) Jesper Juul: Fra lydighet til ansvarlighet
- 7) Utdanningsdirektoratet: Hva vet vi om mobbing i barnehagesammenheng
- 8) Barne- og familiedepartementet: mobbing i barnehagen
- 9) Kari Pape: fra ord til handling- fra handling til ord 10) Tora Korsvold: Barndom – barnehage – inkludering
- 11) Anne Kirsti Ruud: Hvorfor spurte ingen meg?

- 12) Unni Vere Midthassel m. fl.: Sosiale og emosjonelle vansker
- 13) Helle Høiby/ Anja Trolle: Stopp ertingen – arbeid i inkluderende miljøer i bhg
- 14) Ivar Frønes: de likeverdige – om sosialisering og de jevnaldrendes betydning
- 15) Øyvind Kvello: Vennskap som beskyttelse og risikofaktor, artikkel om vennskap 16) Hildegunn Fandrem m. fl.: Barn i utfordring

Aktuelle nettsteder:

- ❖ https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0006/ddd/pdfv/210592mobbing_skjerm_bokm.pdf
- ❖ <https://utdanningsforskning.no/artikler/mobbing-i-barnehagen-ma-tas-paalvor/>
- ❖ <https://www.oslo.kommune.no/barnehage/kvalitet-ioslobarnehagen/mobbing-ibarnehagen/#gref>

- ❖ <https://www.barnehage.no/artikler/slik-kan-din-barnehage-jobbe-bedremot-mobbing/427517>
- ❖ <http://www.fubhg.no/skjer-det-mobbing-i-barnehagen.4900451-179541.html>

- ❖ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/mobbing/>

